

Amb un nus a la gola

José Luis Rodríguez Zapatero, envoltat de responsables territorials del PSOE –s'hi destaquen José Montilla, José María Barreda, Óscar López, José Antonio Griñán, Tomás Gómez, Patxi López i Jorge Alarte– després d'una reunió, el juliol passat.

Enguany s'enceta un cicle polític molt perillós per al PSOE: hi ha eleccions catalanes a la tardor, autonòmiques i municipals el maig del 2011, i estatals i andaluses a començament del 2012. A Galícia i el País Basc no votaran fins el 2013, i el de Patxi López, curiosament, pot ser un dels pocs executius socialistes, d'ací a dos anys. L'aire no els arriba a la gola, ni que es lleven la corbata.

Atot l'estat espanyol, segurament hi ha pocs municipis tan oposats com Elorrio i Fuente del Maestre. Tret del cens –cap a 7.000 ànimes–, no s'assemblen de res més. L'un, és situat a la comarca bascofona del Duranguesat, al sud de Biscaia, i viu de la indústria mecànica. A l'altre, a Extremadura, parlen un castellà peculiar, amb un deix andalús causat pel fet de ser ben a prop de Huelva, i viuen del camp: de la vinya, les oliveres i la ramaderia, principalment.

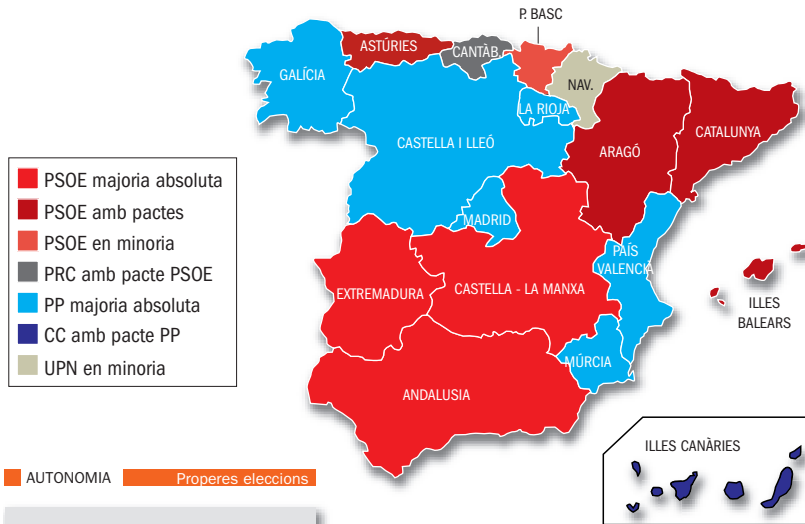
És factible, però, que d'ací a dos anys Elorrio i Fuente del Maestre compartiquen alguna cosa més. Aleshores potser seran dels pocs indrets de l'estat espanyol amb un govern autonòmic socialista. En el primer cas, perquè tot indica que Patxi López esgotarà el seu mandat –que no expira fins el 2013–, i en el segon, perquè Guillermo Fernández Vara és l'únic *baró* socialista en condicions de fer plans més enllà del 2011. És l'únic que sembla tenir garantida la victòria.

El panorama és dantesc, per als del puny i la rosa. El País Basc i Extremadura sumen poc més de tres milions d'habitants, una xifra irrisòria dins d'un estat que en té més de 46 milions. Si fa no fa, extremenys i bascos representen el 6,5% de l'estat espanyol. Una desfeta d'aquestes característiques, afegida a la possible pèrdua de ciutats tradicionalment socialistes, com ara Barcelona o Sevilla, pot dur els socialistes al pitjor moment de la seua història recent.

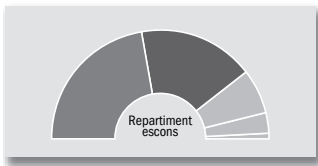
Als *paradisos socialistes* que sempre han estat Castella – la Manxa i Andalusia, les enquestes no són gaire encoratjadores per al PSOE. En tots dos casos, la feina constant dels populars María Dolores de Cospedal i Javier Arenas els situa en molt bones condicions per a apoderar-se de les respectives presidències, i amb majoria absoluta. El 2011 podria caure la comunitat manxega, i el 2012, l'andalusa, si és que l'actual president de la Junta, José Antonio Griñán, no avança els comicis per tal de defugir el possible vot anti-Zapatero que podria haver-hi el 2012, quan, en principi, tornen a coin-

Un mapa electoral en transició

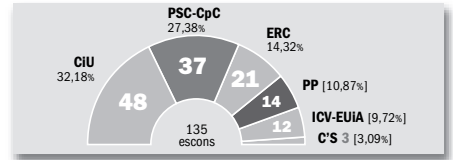
El PP aspira a tenyir de blau, d'ací al 2012, bona part dels feus socialistes

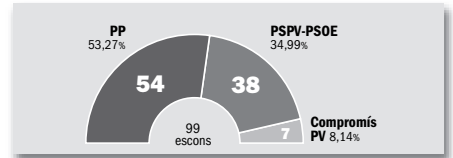
AUTONOMIA Properes eleccions

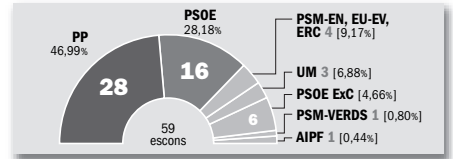
CATALUNYA 2010

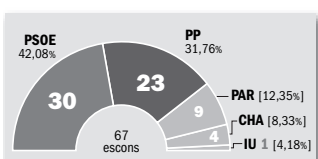
PAÍS VALENCIÀ 2011

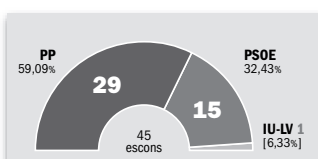
ILLES BALEARS 2011

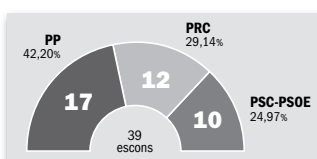
ARAGÓ 2011

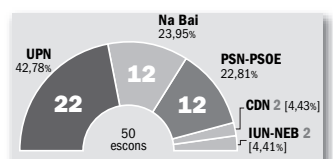
MÚRCIA 2011

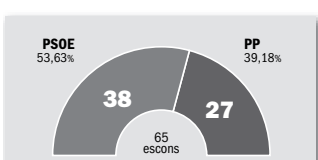
CANTÀBRIA 2011

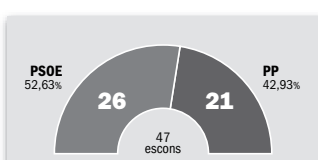
NAVARRA 2011

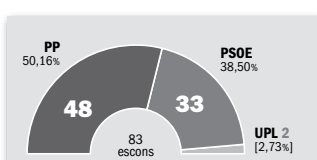
EXTREMADURA 2011

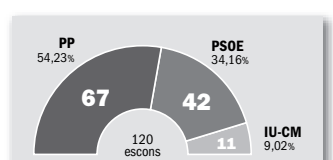
CASTELLA-LA MANXA 2011

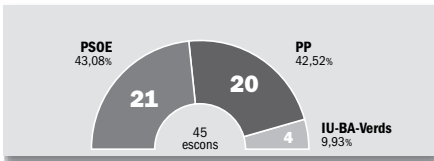
CASTELLA I LLEÓ 2011

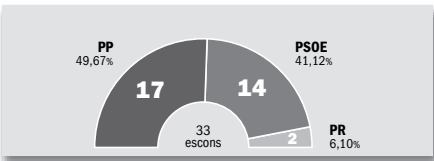
MADRID 2011

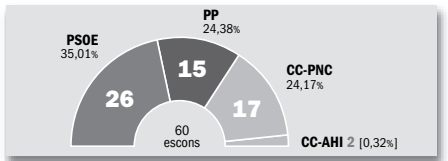
ASTÚRIES 2011

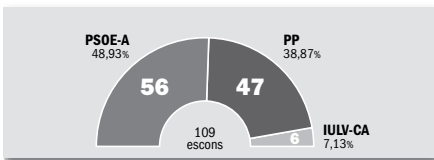
LA RIOJA 2011

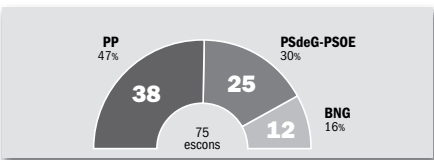
CANÀRIES 2011

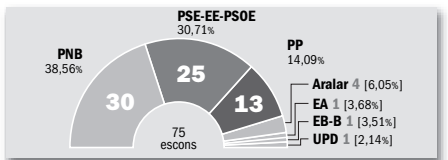
ANDALUSIA 2012

GALÍCIA 2013

PAÍS BASC 2013

Font: Anxiu Històric Electoral de la Generalitat Valenciana

cidir els comicis estatal i andalús. Siga com siga, la pèrdua d'aquests bastions seria un colp molt sever per als socialistes, acostumats a tenir per inèrcia la meitat del mapa espanyol de roig, gràcies a les repetides victòries en aquestes dues comunitats i a Extremadura. Tant José María Barreda com José Antonio Griñán miren de guanyar protagonisme a espentes i redolons: el manxec, amb declaracions crítiques amb Zapatero en què l'urgeix a fer canvis al gabinet; i Griñán, amb una ronda de mítings en què s'implicarà el seu antecessor, Manuel Chaves, i Zapatero mateix.

Tot buscant el seu nord. Com que el PSOE compta que el PP revalidarà els governs valencià, madrileny, castellano-leonès, riojà i murcià; com que també pensa que el PP repetirà el pacte amb Coalició Canària –que li permet d'ostentar-hi la vice-presidència, per bé que el partit més votat fou el socialista–; i com que veuen un Alberto Núñez Feijóo més que consolidat a Galícia, les expectatives socialistes se centren a la franja nord del mapa: a Astúries, Navarra i Aragó, sobretot. A Catalunya, saben que costarà de repetir el tripartit i somnien un govern de CiU amb suport socialista que alhora els aplane el camí al Congrés espanyol. I a les illes Balears, saben que el PP també vorejarà la majoria absoluta, escó amunt, escó avall. És una loteria.

Per tant, la seua atenció se centra principalment en Astúries, Navarra i Aragó. En el primer cas, no és ni de bon tros segur que el president actual, Vicente Álvarez Areces, opte a la reelecció. No té pas una sintonia especialment bona amb Zapatero, i ja acumula dues legislatures al càrrec. Si finalment no repetira, com sembla ser el seu desig, ben bé podria llevar-lo Javier Fernández, secretari general del partit a Astúries. El PP pot superar el PSOE en nombre d'escons, però hauria de vèncer amb majoria absoluta, atès que IU sempre hi obté representació i, de fet, ara com ara integra un govern de coalició amb els socialistes.

Pel que respecta a Navarra, les enquestes apunten que el PP hi obtindrà uns sis escons, que en bona mesura perdrà la UPN de Miguel Sanz. Difícil, de tota manera, que aquest partit no resulte el més votat, perquè Nafarroa Bai i el PSN-PSOE van quedar-se en dotze diputats

Qui donarà la cara, el 2012?

Javier Solana

José Blanco

A. Pérez Rubalcaba

José Bono

J. F. López Aguilar

Carme Chacón

Leire Pajín

Eduardo Madina

Zapatero optarà a un tercer mandat? Tot apunta que sí. Les paraules del ministre de Foment, José Blanco, en el sentit que “Zapatero serà el candidat del 2012” són prou eloqüents, però no sols. En realitat, costa de trobar un diputat socialista al Congrés que imagine un altre aspirant a la Moncloa. Expliquen que la tàctica consisteix a no cremar l'anunci de la continuïtat ara que la crisi econòmica fa estralls. Avançat l'any 2011, passats els comicis autonòmics i municipals, les dades macroeconòmiques poden fer intuir que la recuperació va de debò, i és aleshores, que als cenacles socialistes consideren que la notícia resultarà més rendible en termes electorals. A més, la indefinició sobre el candidat pot desorientar el PP.

Zapatero mai no ha descartat d'optar a una tercera legislatura, ni que un dia trobara higiènic el compromís d'Aznar de no governar més enllà de vuit anys. El sentit de la responsabilitat el duu a pensar que si és amb ell que l'estat espanyol s'ha capbussat en aquesta crisi tan virulenta, ha de ser ell que el 2012 done la cara en nom del PSOE, sobretot després d'unes eleccions autonòmiques i municipals que amenacen de descloure el puny i marcir la rosa. Però algunes enquestes indiquen que el 20% dels votants socialistes s'estimarien més un altre candidat, preferiblement Alfredo Pérez Rubalcaba o José Bono. El primer, amb el suport tàctic del grup Prisa –afectat per algunes decisions de Zapatero–, i el segon, una mesura d'impacte per a aturar una possible sagnia de vots, significarien apostes segures –conegudes– però envellirien el cap de cartell: el ministre de l'Interior té 58 anys, i el president del Congrés, 59, mentre que Zapatero en té 49. Un fenomen que s'aguditzaria si el candidat fora l'etern aspirant, Javier Solana, de 67 anys, ex-secretari general de l'OTAN i ex-alt representant de la UE.

Dins la Nova Via que encimbellà Zapatero a la secretaria general, Blanco, Juan Fernando López Aguilar i Carme Chacón marquen una línia continuïsta. El primer, de gran perfil polític, hom el relaciona massa amb l'escuder del capità que sempre ha estat; el segon presenta al currículum la taca d'haver encapçalat la llista del PSOE a les úniques eleccions d'abast estatal que Zapatero ha perdut des que n'és el líder –les europees del 2009–; per últim, Chacón ha afluixat i està massa relacionada amb Mediapro, accionista de la Sexta, enfrontada a Prisa.

Però si els socialistes tiren pel dret i fan cas dels anhels renovadors del lleonès, miraran cap a Leire Pajín i Eduardo Madina, nascuts el 1976. Secretària d'organització federal i secretari general del grup parlamentari al Congrés, són allò que Zapatero observa quan es tapa l'ull esquerre i només hi veu amb el dret.

cadascun, el 2007, i la UPN –que aquesta legislatura s’ha desempallegat del seu soci centrista, CDN–, 22. Ara com ara, tot i no formar part de l’executiu foral, els socialistes navarresos donen suport a Sanz. Fet i fet, ni tan sols han trobat un aspirant al govern, tot i que fa temps que saben que Fernando Puras no repetirà.

En tercer lloc, a l’Aragó, el relleu de Marcelino Iglesias per qui és secretària d’estat d’Educació, Eva Almunia, fa pensar que els socialistes podrien sofrir-hi un desgast. El PP hi presentarà l’ex-presidenta del Congrés espanyol, Luisa Fernanda Rudi, amb serioses possibilitats de victòria ara que s’han calmat les aigües de l’Ebre. Caldrà veure, de tota manera, si el Partit Aragonès Regionalista (PAR), que avui governa amb els socialistes, permet un executiu del PP, atès que aquesta mena de formacions regionalistes –amb l’excepció de Coalició Canària– solen ser fagocitades pel peix gran. A Cantàbria, per exemple, el Partit Regionalista liderat per Miguel Ángel Revilla és cap d’arengada amb els socialistes –hi conformen un govern bipartit–, i li va molt millor que no ser cua de lleó amb els conservadors.

Municipi a municipi. La disputa entre socialistes i populars serà aferrissada, tenint en compte que els comicis del 2011 marcaran una tendència amb vista a una contesa estatal que, si no s’avancen les eleccions, s’esdevindrà deu mesos més tard. El 2007, el PP va superar en vot municipal el PSOE, però aquest partit va arrabassar-li les ciutats de Palma, Jaén, Càceres, Lleó, Toledo, Vitòria, Ourense, Logronyo, Sòria i Las Palmas, sovint gràcies a acords amb unes altres formacions. De fet, els socialistes governen 23 capitals de província, i els populars, 22. Les altres cinc són en poder del PNB (Bilbao), del BNG (Pontevedra), d’IU (Còrdova), de Coalició Canària (Santa Cruz de Tenerife) i del PAR (Terol).

El PSOE pot perdre feus tradicionals com ara Andalusia, Castella-la Manxa i Barcelona

Els socialistes toquen ferro per tal de mantenir el poder local a Barcelona, Sevilla i Saragossa, a més de Palma, que de fet podrien perdre aquests dies si el PP presenta una moció de censura al govern en minoria d’Aina Calvo (vegeu p. 40). En el cas de les altres tres ciutats, a la capital catalana el bipartit PSC-ICV podria cedir el testimoni, per primera vegada, a una altra fórmula, potser amb CiU al capdavant. Ara fa tres anys, els socialistes van obtenir-hi catorze regidors, dotze els convergents, set els populars i quatre tant Esquerra com ICV.

A Sevilla, el PP ja va ser el més votat el 2007, però el PSOE va mantenir-hi el poder gràcies al suport d’IU. I a Saragossa, el mapa és ben fragmentat: tretze regidors del PSOE, dotze del PP, tres de la Chunta Aragonesista, dos del PAR i un de sol d’IU. En aquest cas, però, la manca d’un referent clar a l’oposició facilita les coses a Juan Alberto Belloch, que governa en coalició amb el PAR i amb l’ajuda esporàdica d’IU, per exemple a l’hora d’aprovar els pressupostos.

El PP, d’una altra banda, fa l’efecte que no trobarà cap entrebanc per a renovar les alcaldies de València, Madrid i Màlaga, les més importants que ocupa avui. Si també penetrara en ciutats tradicionalment socialistes, la sensació de canvi de cicle seria encara més visible.

L’1 de març d’ara fa un any, el dia de les eleccions basques i gallegues, Zapatero preveia un mapa roig com mai. I molt simbòlic, també. Pensava afirmar-se a Galícia, amb el suport del BNG, i instal·lar-se a la *lehendakaritz*a. Un dels dos desigs, el més imprevisible, va malbaratar-li els plans *expansionistes*. Ara, en canvi, observa el mapa electoral amb molta cautela. Tem perdre Andalusia i Castella –la Manxa, i alguna presidència més. La primera i ben significativa, la catalana. D’aquell esborrany que deixava una illa d’autonomies en blau al mig del mapa –el País Valencià, Múrcia, Madrid, la Rioja i Castella-Lleó– ha passat a veure’l tot negre... Però amb dos punts que se salven, això sí: el País Basc, perquè encara resta molt per als comicis, i Extremadura, el graner més autèntic del PSOE. Elorrio i Fuente del Maestre, doncs, tenen molt més a veure que no sembla. Si més no, al cor de Zapatero.

Víctor Maceda

El procés de pau al País Basc i el nou Estatut català van desgastar l’executiu de José Luis Rodríguez Zapatero, però és ara, quan se’n ressent la butxaca dels ciutadans, que les enquestes us van pitjor que mai.

—A la legislatura passada, visquérem en escenaris de ficció: ni es trencà Espanya, ni Zapatero lliurà la Constitució a ETA, ni traïrem les víctimes... Fou una legislatura de molta ficció. Aquesta, més aviat pertany al gènere documental: tracta de qüestions de la realitat. Travessem un mal moment com a partit i com a govern? Sí. Jo desconfiaria d’un govern que no ho passa malament quan el país que governa ho passa malament. Hem permeabilitzat la nostra situació amb la d’un país que travessa un moment molt complicat. Sembla que som a punt de començar a deixar enrere la recessió, però econòmicament hem passat un període molt difícil que encara dura, tenim prop d’un 20% de desocupació. Si el govern d’aquesta realitat no patira, no seria el govern d’aquest país. Som al lloc que ens pertoca, doncs.

—El PSOE, com a partit, tampoc no transmet gaire serenor. Fa poc era impensable que el president manxec, José María Barreda, instara Zapatero a remodelar el gabinet abans d’acabar la presidència europea, o que l’equip econòmic ixent qüestionara l’actual.

—El missatge de Barreda és anecdòtic dins el panorama del partit. Conec una mica el PSOE, i el veig del tot unit.

—Ni Felipe González, no el va controlar tant com Zapatero. Ara, però, sembla que entra aigua al vaixell.

—Pensem-hi una mica. Interior funciona estupendament; Defensa funciona estupendament; tenim un grandíssim ministre d’Educació; el Ministeri de Foment –ho reconeix tothom, ha generat un nivell de consens altíssim– viu el millor moment de l’etapa de Zapatero; Manuel Chaves [vice-president de Política Territorial] és al seu lloc, amb un discurs molt polític en termes territorials...

—...I la vice-presidenta econòmica, Elena Salgado?...

—...Trinidad Jiménez fa una gestió boníssima en la sanitat; Elena Salgado ha agafat un bou complicadíssim, anomenat crisi econòmica, que, segons els experts i per l’aparença que té, és la més greu des del 1929. El seu ministeri no és per